

Nr.14666/2934/III-5/2018

Către,

PREȘEDINTELE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

În temeiul art.471 din Codul de procedură penală, vă sesizăm cu

RECURS ÎN INTERESUL LEGII

vizând interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art.318 alin.6 lit.c din Codul de procedură penală în cazul suspectilor sau inculpaților minori care au împlinit vârsta de 16 ani.

Examenul jurisprudenței naționale evidențiază două orientări, ceea ce relevă caracterul neunitar al acesteia.

I. Într-o orientare, majoritară, s-a apreciat ca fiind legală și temeinică soluția dispusă de procuror prin ordonanță, respectiv de renunțare la urmărirea penală a suspectului/inculpatului minor care a împlinit 16 ani și obligarea acestuia la prestarea unei munci neremunerate în folosul comunității (anexele nr.1-3).

II. În opinia contrară s-a susținut că în ipoteza renunțării la urmărirea penală față de un suspect/inculpat minor nu poate fi dispusă obligația prestării unei munci neremunerate în folosul comunității (anexele nr.4 - 33)

În acest sens s-a arătat, în esență, că prin raportare la dispozițiile privind regimul răspunderii penale a minorului și al măsurilor educative neprivative de libertate cuprinse în art.113 – art.115 și art.121 din Codul penal, instituția muncii în folosul comunității operează doar în cazul pedepselor care se aplică inculpaților majori.

Prin urmare, s-a reținut că simplul acord al suspectului/inculpatului minor de a presta muncă neremunerată în folosul comunității nu poate conduce automat la stabilirea acestei obligații în sarcina sa.

Totodată, s-a apreciat că este posibilă admiterea în parte a sesizării procurorului cu consecința confirmării doar a soluției de renunțare la urmărirea penală, fără a se menține obligația prevăzută de art.318 alin.6 lit.c din Codul de procedură penală – soluție agreată în considerarea prevederilor art.318 alin.16 din același cod, care nu permit o nouă soluție de renunțare la urmărirea penală în cazul respingerii cererii de confirmare indiferent de motive.

*

Dispozițiile legale relevante în lămurirea problemei de drept:

Art.318 din Codul de procedură penală. Renunțarea la urmărirea penală.

(...)

(6) Procurorul poate dispune, după consultarea suspectului sau a inculpatului, ca acesta să îndeplinească una sau mai multe dintre următoarele obligații :

(...)

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

c). să presteze o muncă neremunerată în folosul comunității, pe o perioadă cuprinsă între 30 și 60 de zile, în afară de cazul în care, din cauza stării de sănătate, persoana nu poate presta această muncă.

(...)

(9) În cazul neîndeplinirii cu rea-credință a obligațiilor în termenul prevăzut la alin.(7), procurorul revocă ordonanța. Sarcina de a face dovada îndeplinirii obligațiilor sau prezentarea motivelor de neîndeplinire a acestora revine suspectului ori inculpatului.

(...)

(14) Judecătorul de cameră preliminară hotărăște prin încheiere motivată, în camera de consiliu, cu citarea persoanelor prevăzute la alin.(12), precum și cu participarea procurorului, asupra legalității și temeiniciei soluției de renunțare la urmărirea penală.

(15) Judecătorul de cameră preliminară verifică legalitatea și temeinicia soluției de renunțare la urmărirea penală pe baza lucrărilor și a materialului din dosarul de urmărire penală și a înscrisurilor noi prezentate și, prin încheiere, admite sau respinge cererea de confirmare formulată de procuror. În cazul în care respinge cererea de confirmare, judecătorul de cameră preliminară :

a).desființează soluția de renunțare la urmărire penală și trimite cauza la procuror pentru a începe sau completa urmărirea penală ori, după caz, pentru a pune în mișcare acțiunea penală și a completa urmărirea penală;

b).desființează soluția de renunțare la urmărirea penală și dispune clasarea.

(16) Încheierea prin care s-a pronunțat una dintre soluțiile prevăzute la alin.15 este definitivă. În cazul în care judecătorul a respins cererea de confirmare a soluției de renunțare la urmărirea penală, o nouă renunțare nu mai poate fi dispusă, indiferent de motivul invocat.

Art. 113 din Codul penal. Limitele răspunderii penale

(1) Minorul care nu a împlinit vârsta de 14 ani nu răspunde penal.

(2) Minorul care are vârsta între 14 și 16 ani răspunde penal numai dacă se dovedește că a săvârșit fapta cu discernământ.

(3) Minorul care a împlinit vârsta de 16 ani răspunde penal potrivit legii.

Art. 114 din Codul penal. Consecințele răspunderii penale

(1) Față de minorul care, la data săvârșirii infracțiunii, avea vârsta cuprinsă între 14 și 18 ani se ia o măsură educativă neprivativă de libertate.

(2) Față de minorul prevăzut în alin. (1) se poate lua o măsură educativă privativă de libertate în următoarele cazuri:

a) dacă a mai săvârșit o infracțiune, pentru care i s-a aplicat o măsură educativă ce a fost executată ori a cărei executare a început înainte de comiterea infracțiunii pentru care este judecat;

b) atunci când pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea săvârșită este închisoarea de 7 ani sau mai mare ori detențiunea pe viață.

Art. 115 din Codul penal. Măsurile educative

(1) Măsurile educative sunt neprivative de libertate sau privative de libertate.

1. Măsurile educative neprivative de libertate sunt:

- a) stagiul de formare civică;
- b) supravegherea;
- c) consemnarea la sfârșit de săptămână;
- d) asistarea zilnică.

2. Măsurile educative privative de libertate sunt:

- a) internarea într-un centru educativ;
- b) internarea într-un centru de detenție.

(2) Alegerea măsurii educative care urmează să fie luată față de minor se face, în condițiile art. 114, potrivit criteriilor prevăzute în art. 74.

Art. 121 din Codul penal. Obligații ce pot fi impuse minorului

(1) Pe durata executării măsurilor educative neprivative de libertate, instanța poate impune minorului una sau mai multe dintre următoarele obligații:

a) să urmeze un curs de pregătire școlară sau formare profesională;

b) să nu depășească, fără acordul serviciului de probațiune, limita teritorială stabilită de instanță;

c) să nu se afle în anumite locuri sau la anumite manifestări sportive, culturale ori la alte adunări publice, stabilite de instanță;

d) să nu se apropie și să nu comunice cu victima sau cu membri de familie ai acesteia, cu participanții la săvârșirea infracțiunii ori cu alte persoane stabilite de instanță;

e) să se prezinte la serviciul de probațiune la datele fixate de acesta;

f) să se supună măsurilor de control, tratament sau îngrijire medicală.

(2) Când stabilește obligația prevăzută în alin. (1) lit. d), instanța individualizează, în concret, conținutul acestei obligații, ținând seama de împrejurările cauzei.

(3) Supravegherea executării obligațiilor impuse de instanță se face sub coordonarea serviciului de probațiune.

(...)

Apreciez că soluția legală în materie este ilustrată de prima orientare jurisprudențială.

Actualul Cod de procedură penală reglementează soluția de renunțare la urmărirea penală, modalitate prin care a fost introdus *principiul oportunității urmăririi penale*.

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LĂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

În privința condițiilor care se cer a fi îndeplinite pentru a se dispune aceste soluții (art.318 din Codul de procedură penală), aprecierea asupra oportunității este condiționată în primul rând de o limită a legii, mai precis o condiționare referitoare la pericolul social abstract al infracțiunii : fapta ce face obiectul urmăririi penale să fie prevăzută de lege cu pedeapsa amenzii ori cu pedeapsa închisorii al cărei maxim special să nu depășească 7 ani¹.

Cu privire la criteriile în baza cărora procurorul poate decide dacă este oportun sau nu să procedeze la urmărirea penală, dacă există sau nu interes public în urmărirea faptei - legea procesuală face referire la conținutul faptei, modul și mijloacele de săvârșire, scopul urmărit și împrejurările concrete de săvârșire, urmările produse sau care s-ar fi putut produce prin săvârșirea infracțiunii, iar în măsura în care autorul faptei este cunoscut, având calitatea de suspect sau inculpat, la persoana acestuia, conduita sa anterior săvârșirii infracțiunii și eforturile depuse pentru înlăturarea sau diminuarea consecințelor infracțiunii.

În cazul în care autorul este cunoscut, procurorul, pentru a asigura rolul preventiv al legii penale, poate decide stabilirea în sarcina acestuia a uneia sau mai multor obligații dintre cele prevăzute la lit.a-d ale alin.(6) al art.318 din Codul de procedură penală, după consultarea inculpatului sau suspectului (art.318 alin.3).

Legea procesuală penală nu face distincție după cum soluția de renunțare la urmărirea penală și obligația prestării unei munci neremunerate în folosul comunității poate fi aplicată față de un suspect/inculpat major sau minor.

Doctrina plasează analiza problemei în cadrul neclarităților textelor referitoare la munca în folosul comunității în cazul renunțării la urmărirea penală și arată că, deși art.318 alin.(6) lit.c din Codul de procedură penală nu interzice expres obligarea minorului, față de care s-a dispus o soluție de renunțare la urmărirea penală, la prestarea muncii neremunerate în folosul comunității, totuși impunerea de către procuror a acestei obligații

¹ Nicolae Volonciu ș.a.-Noul Cod de procedură penală, Comentat, Ediția a 2-a, revizuită și adăugită. Editura Hamangiu 2015, pag.836.

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

ar fi contrară filosofiei punitive a noului Cod penal, în care infractorilor minori nu le mai pot fi aplicate pedepse, ci doar măsuri educative, o categorie aparte de sancțiuni penale, în al căror conținut nu se regăsește și munca neremunerată în folosul comunității. . De altfel, această măsură nu se regăsește ca obligație asociată măsurilor educative neprivative de libertate, prevăzute de art. 121 din Codul penal, pe care instanța le poate impune și nu este posibil a fi impusă minorului nici pe perioada executării măsurilor educative privative de libertate, prevăzute de art. 124 și art. 125 din Codul penal².

În același context, se arată că problema de drept a fost discutată și la întâlnirea președinților secțiilor penale ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel, care a avut loc la Iași în perioada 18 – 19 mai 2017, orientarea majoritară fiind în sensul anterior exprimat³.

În doctrina de drept al muncii s-a arătat că instituția capacității de muncă este distinctă, atât de capacitatea civilă, cât și de capacitatea penală și s-a arătat că dispozițiile Codului muncii, în această privință, sunt conforme art. 49 alin. (4) din Constituție⁴.

Astfel, din perspectiva actualului Cod al muncii, o persoană dobândește **capacitatea generală de muncă** la împlinirea vârstei de 16 ani.

În acest sens, art. 13 alin. (1) din Legea nr. 53/2003, republicată – Codul muncii arată că: „*Persoana fizică dobândește capacitatea de muncă la împlinirea vârstei de 16 ani.*”

Pe cale de excepție, art. 13 alin. (2) din Codul muncii prevede posibilitatea încheierii contractului individual de muncă și la împlinirea vârstei de 15 ani, cu acordul părinților sau reprezentanților legali, pentru activități potrivite cu dezvoltarea fizică, aptitudinile, dezvoltarea și pregătirea profesională.

Astfel, spre deosebire de dreptul comun, în care, ca regulă generală, persoana fizică dobândește capacitate deplină de exercițiu la vârsta

² A. Băncilă, „**Munca remunerată în folosul comunității. Dificultăți privind executarea**”, Dreptul nr. 2/2018, p. 155 – 156;

³ Idem, p. 156;

⁴ Raluca Dimitriu, „**Particularități ale contractului individual de muncă încheiat de către minor**”, Revista Română de Dreptul Muncii nr. 1/2005, p. 16;

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

de 18 ani⁵, vârstă la care legiuitorul prezumă că o persoană are o voință conștientă și dispune de discernământul necesar aprecierii însemnătății și consecințelor actelor juridice pe care le săvârșește⁶, în dreptul muncii, persoana fizică dobândește capacitatea deplină de a intra în raporturi juridice de muncă la vârsta de 16 ani, vârstă la care se presupune legal că aceasta are maturitatea fizică și discernământul, necesare pentru a munci, asumându-și în mod direct și total obligațiile în cadrul unor raporturi juridice de muncă, putându-și exercita, în aceeași modalitate, drepturile ce rezultă din aceste raporturi⁷.

Prin urmare, în dreptul muncii, capacitatea deplină a persoanei fizice de a se încadra în muncă denumită de lege „capacitatea de muncă” se dobândește la împlinirea vârstei de 16 ani⁸. Art. 13 alin. (1) din Codul muncii consacră o dublă excepție de la dreptul comun, atât din perspectiva art. 38 din Codul civil, fiind o derogare de la regula majoratului civil, cât și din perspectiva art. 42 alin (1) din Codul civil, întrucât, pentru ca minorul în

⁵ Art. 38 din Codul Civil: „(1) Capacitatea de exercițiu deplină începe la data când persoana devine majoră.
(2) Persoana devine majoră la împlinirea vârstei de 18 ani.”

De la această regulă, în Codul civil sunt consacrate două excepții care vizează situația minorului căsătorit (art. 39) și dobândirea capacității de exercițiu anticipată (art. 40).

Tot în dreptul comun, prin derogare de la regula instituită în art. 41 alin. (2) din Codul civil, care arată că minorul cu capacitate de exercițiu restrânsă poate să încheie acte juridice, cu încuviințarea părinților sau, după caz, a tutorelui, iar în cazurile prevăzute de lege, și cu autorizarea instanței de tutelă, art. 42 din același cod recunoaște minorului o capacitate de exercițiu specială în ceea ce privește încheierea actelor juridice privind munca, îndeletnicirile artistice sau sportive ori referitoare la profesia sa, arătând, în alin. (1), că aceste acte pot fi încheiate de minor, cu încuviințarea părinților sau a tutorelui, precum și cu respectarea dispozițiilor legii speciale, dacă este cazul. În acest caz, potrivit art. 42 alin. (2) din Codul civil, minorul exercită singur drepturile și execută tot astfel obligațiile izvorâte din aceste acte și poate dispune singur de veniturile dobândite.

Situația minorului cu vârsta între 15 – 16 ani care, cu acordul părinților, încheie un contract individual de muncă, în condițiile art. 13 alin. (2) din Codul muncii, constituie un caz de aplicare particulară a dispozițiilor art. 42 din Codul civil.

⁶ În acest sens, Ovidiu Ungureanu, Cornelia Munteanu, „Drept civil. Partea generală.”, Ediția a II-a, revăzută și adăugită, Editura Universul Juridic, București, 2017, n. 3.6, p. 126;

⁷ În acest sens, Alexandru Țiclea, „Tratat de dreptul muncii. Legislație, doctrină, jurisprudență”, Ediția a IX-a, actualizată, Editura Universul Juridic, București, 2015, p. 404; Călin George Iosif – Ungureanu, „Calificări privind capacitatea de muncă a minorului”, Revista Română de Dreptul Muncii nr. 3/2017, p. 79, 81; Constantin Bratu, „Capacitatea juridică a persoanelor la încheierea contractului de muncă”, Revista Română de Dreptul Muncii nr. 4/2008, p. 59;

⁸ Ion Traian Ștefănescu, „Necesitatea modificării Constituției României cu privire la vârsta minimă de încadrare în muncă”, Dreptul nr. 4/2001, p. 59.

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

vârsta de 16 ani să intre în raporturi juridice de muncă, nu este necesară încuviințarea ocrotitorului legal⁹.

Astfel, ordonanța procurorului, confirmată de judecătorul de cameră preliminară¹⁰ prin care se renunță la urmărirea penală și se dispune, în privința unui minor, suspect sau inculpat, care a împlinit vârsta de 16 ani, obligația de a presta o muncă neremunerată în folosul comunității, pe o perioadă cuprinsă între 30 și 60 zile, atunci când starea de sănătate îi permite acestuia să presteze munca, naște, în privința minorului, aflat în această ipoteză, raporturi juridice de muncă cu autoritatea publică în cadrul căreia va fi prestat serviciul comunitar.

Aceste raporturi juridice de muncă se nasc și se derulează nu prin încheierea unui contract individual de muncă, ci în baza unei decizii a autorității judiciare.

În privința raporturilor astfel create, prevederile Codului Muncii sunt pe deplin aplicabile, pe temeiul art. 278 alin. (2) din acesta, potrivit căroră, *„Prevederile prezentului cod se aplică cu titlu de drept comun și acelor raporturi juridice de muncă neîntemeiate pe un contract individual de muncă, în măsura în care reglementările speciale nu sunt complete și aplicarea lor nu este incompatibilă cu specificul raporturilor de muncă.”*

Aceasta este situația reglementărilor speciale privind munca în folosul comunității cuprinse în Codul de procedură penală, precum și în Legea nr. 253/2013 privind executarea pedepselor, a măsurilor educative și a altor măsuri neprivative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal¹¹.

Dat fiind obiectul lor de reglementare, Codul de procedură penală și Legea nr. 255/2013 nu și-au propus să normeze în detaliu și problema muncii neremunerate în folosul comunității în situația minorilor care au împlinit vârsta de 16 ani. Acest aspect poate fi lămurit prin aplicarea,

⁹ În acest sens, Tiberiu Țiclea, „Capacitatea civilă a persoanei fizice” în „Noul Cod Civil. Studiu și comentarii”, vol. I, coord. Marilena Uliescu, Editura Academiei, Institutul de Cercetări Juridice, Departamentul de Drept Privat „Traian Ionașcu”, Universul Juridic, București, 2012, n. 3, p. 212;

¹⁰ În temeiul art. 318 alin. (12) – (16) din Codul de procedură penală;

¹¹ În cadrul Legii nr. 253/2013, prestarea muncii neremunerate în folosul comunității în situația renunțării la urmărirea penală este reglementată de art. 89 care arată, în alin. (6), că dispozițiile art. 51 alin. (3) – (7) și art. 52 alin. (3) – (7) din aceeași lege, care se referă la măsurile de supraveghere, se aplică în mod corespunzător;

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

în completarea dispozițiilor speciale, a prevederilor Codului muncii, ca drept comun al tuturor raporturilor de muncă, în temeiul art. 278 alin. (2) din acesta din urmă.

Așadar, dispozițiile art. 13 alin. (1) din Codul muncii, republicat, pot fi aplicate în privința raporturilor de muncă ale unui suspect sau inculpat care a împlinit vârsta de 16 ani, față de care, prin ordonanță a procurorului, confirmată de judecătorul de cameră preliminară, s-a dispus renunțarea la urmărirea penală și, corelativ, s-a instituit obligația de a presta o muncă neremunerată în folosul comunității.

Dispozițiile din Codul muncii referitoare la munca copiilor, inclusiv sub aspectul vârstei minime de la care persoana fizică dobândește capacitatea deplină de muncă, toate garanțiile și interdicțiile absolute, generale ori speciale, cu rol de protecție a minorilor care intră în raporturi juridice de muncă sunt pe deplin aplicabile minorilor care au împlinit vârsta de 16 ani, atunci când sunt obligați la prestarea unei activități neremunerate în folosul comunității.

Pe de altă parte, o a doua condiție pentru ca prevederile Codului muncii să poată fi aplicate, cu titlu de drept comun și în privința raporturilor juridice de muncă neîntemeiate pe un contract individual de muncă, reglementate prin norme speciale incomplete, este aceea ca, aplicarea, în completare, a Codului muncii, să nu fie incompatibilă cu specificul raporturilor de muncă respective.

Or, în privința muncii neremunerate în folosul comunității nu se identifică o atare incompatibilitate, de natură a exclude aplicarea Codului muncii, ca drept comun al raporturilor juridice de muncă.

Astfel, potrivit dispozițiilor art. 89 alin. (1) din Legea nr. 253/2013, munca neremunerată în folosul comunității se execută, fie în cadrul unui serviciu din cadrul autorităților locale în circumscripția cărora locuiește persoana față de care s-a renunțat la urmărirea penală, fie în cadrul unei instituții din comunitate abilitate potrivit procedurii prevăzute la art. 20 din lege, dacă aceasta și-a exprimat acordul pentru primirea la muncă a persoanei respective și are locuri disponibile neocupate în cadrul colaborării cu serviciul de probațiune.

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

Potrivit ar. 89 alin. (2) din Legea nr. 253/2013, o zi de muncă neremunerată în folosul comunității înseamnă două ore de activitate prestată efectiv, iar, potrivit alin. (3) al aceluiași articol, îndrumarea și verificarea modalității efective în care persoana desfășoară munca în folosul comunității se realizează de către un reprezentant al instituției din comunitate în cadrul căreia se efectuează munca.

Totodată, în baza normei de trimitere din art. 89 alin. (6), dispozițiile art. 51 alin. (3) – (7) și art. 52 alin. (3) – (7) se aplică în mod corespunzător, ceea ce înseamnă că:

a) Prealabil executării muncii neremunerate în folosul comunității, persoana față de care s-a dispus această măsură va fi evaluată medical pentru a se constata dacă este aptă să presteze activitățile propuse și, orice modificare în ceea ce privește starea sa de sănătate care conduce la incapacitatea de a presta munca, face ca zilele de muncă neremunerată în folosul comunității rămase neexecutate să nu se mai execute [art. 51 alin. (3) – (7)];

b) În cazul persoanelor care urmează cursuri de învățământ ori de calificare profesională, durata muncii prestate în aceeași zi calendaristică poate fi de maximum două ore, existând posibilitatea prelungirii cu până la două ore de muncă, la solicitarea persoanelor respective [art. 52 alin. (3)];

c) Munca neremunerată în folosul comunității nu se execută în timpul nopții sau în zilele de duminică și în zilele declarate, potrivit legii, sărbători legale, decât la solicitarea persoanei și în măsura în care acest lucru este posibil [art. 52 alin. (5)];

d) Munca neremunerată în folosul comunității se execută cu respectarea prevederilor legale privind cerințele minime de securitate și sănătate la locul de muncă și nu poate fi executată în locuri vătămătoare, periculoase ori care prezintă un grad de risc pentru sănătatea sau integritatea persoanelor [art. 52 alin. (7)].

Astfel, se observă că nu există o incompatibilitate, ci o suprapunere între condițiile reglementate de Legea nr. 253/2013, în care poate fi executată munca neremunerată în folosul comunității și condițiile

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

legale în care trebuie să se deruleze raporturile juridice de muncă ale minorilor.

Mai mult, se observă preocuparea legiuitorului ca, în cadrul reglementării speciale privind executarea pedepselor, măsurilor educative și a altor măsuri neprivative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, să asigure măsuri de protecție și securitate în muncă în privința persoanelor care prestează muncă neremunerată în folosul comunității, identice celor recunoscute persoanelor angajate în baza unui contract individual de muncă, indiferent că este vorba de minori sau majori.

În privința celor dintâi, exigențele convenționale, receptate în dreptul național al muncii, ca munca desfășurată să nu împietzeze asupra frecventării cursurilor de învățământ și formare profesională, să nu constituie o activitate vătămătoare, periculoasă ori care prezintă un risc pentru sănătatea sau integritatea persoanelor, se regăsesc și în cadrul reglementării speciale.

Ca atare, în temeiul art. 278 alin. (2) din Codul muncii, dispozițiile art. 13 alin. (1) din acest cod sunt aplicabile, cu titlu de drept comun și în privința raporturilor juridice de muncă circumscrise obligației de a presta o activitate neremunerată în folosul comunității dispusă prin ordonanța procurorului, de renunțare la urmărirea penală.

Astfel, nu există niciun impediment juridic pentru ca față de minorii care au împlinit vârsta de 16 ani, având capacitate deplină de muncă, în sensul dreptului comun al muncii, să se dispună această măsură, de vreme ce, la nivelul Legii nr. 253/2013, completată cu legislația muncii, există suficiente garanții și măsuri de protecție a acestei categorii de persoane.

Mai mult, se observă că în materie contravențională - „*micul penal*”, art. 11 alin. (4) din Ordonanța Guvernului nr. 2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor, modificată și completată, într-o interpretare *per a contrario* permite aplicarea sancțiunii prestării unei activități în folosul comunității minorului care a împlinit vârsta de 16 ani. Din această

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

perspectivă, norma contravențională se corelează cu legislația muncii și cu reglementările privind drepturile copilului¹².

Or, dacă s-ar aprecia că, atunci când renunță la urmărirea penală, procurorul nu poate dispune față de un minor care a împlinit vârsta de 16 ani măsura obligării la prestarea unei activități neremunerate în folosul comunității, s-ar ajunge la un paradox juridic, în sensul că minorul care a săvârșit o faptă contravențională, care *eo ipso* prezintă un grad de pericol social abstract mai redus decât o infracțiune să suporte un regim sancționator mai sever decât minorul, suspect sau inculpat care a săvârșit o infracțiune.

Ca atare, instituția prevăzută de art.318 din Codul de procedură penală se înscrie în conceptul mai larg de justiție restaurativă în care își găsesc locul măsurile alternative la urmărirea penală, acestea fiind ghidate către prevenirea recidivei, repararea pagubelor aduse societății și victimelor.

Faptul că în sistemul actualului Cod penal, față de minori nu pot fi aplicate decât măsuri educative, nu constituie un argument peremptoriu în defavoarea soluției la care aderăm.

Astfel, trebuie avut în vedere că măsurile educative se aplică minorilor după parcurgerea tuturor fazelor procesului penal.

Or, cel puțin în privința delincvenților minori primari, renunțarea la urmărirea penală și luarea unor măsuri dintre cele prevăzute de art. 318 alin. (6) Cod procedură penală, atunci când sunt îndeplinite condițiile prevăzute de alineatele precedente, pentru a se dispune această soluție, dă expresie unei modalități moderne, de abordare a delincvenței juvenile, permite formarea unei atitudini corecte față de valorile sociale încălcate și răspunde cerințelor unei justiții restaurative pentru minori.

De altfel, în alte sisteme de drept penal, munca neremunerată în folosul comunității se aplică cu prioritate minorilor sau așa-numiților „*infractori primari*” (ex: Cehia, Estonia, Republica Moldova), orele de muncă putând fi executate în timpul liber, în vacanță sau în week-end¹³.

¹² O. Podaru, R. Chiriță, I. Păsculeț, „Regimul juridic al contravențiilor. Ordonanța Guvernului nr. 2/2001 comentată.” Ediția a 3-a, Editura Hamangiu, București, 2017, p. 123;

¹³ A se vedea Ioan Durnescu, „Munca în folosul comunității – Repere europene” în „Serviciul Comunitar”, lucrare elaborată în cadrul Proiectului „Dezvoltarea democrației participative prin munca în folosul comunității”, finanțat

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

Concluzionând, față de minorul care a împlinit vârsta de 16 ani, procurorul poate dispune măsura obligării la prestarea unei munci neremunerate în folosul comunității, atunci când adoptă soluția de renunțare la urmărirea penală, întrucât, potrivit art. 13 alin. (1) din Codul muncii, acest minor are deplină capacitate de muncă. În acest caz este necesar consimțământul informat și conștient al minorului, iar munca desfășurată de minor nu trebuie să pericliteze securitatea, sănătatea sau dezvoltarea acestuia, precum și formarea profesională și educația prin frecventarea formelor de învățământ obligatorii.

Această soluționare a problemei de drept corespunde viziunii actuale la nivel european asupra justiției penale pentru minori.

*

Având în vedere cele expuse, vă solicităm să constatați că problema de drept evocată a primit o soluționare diferită din partea instanțelor judecătorești și, printr-o decizie obligatorie, să stabiliți modul unitar de interpretare și aplicare, conform art.474 din Codul de procedură penală, în sensul că : *„în ipoteza renunțării la urmărirea penală față de un suspect / inculpat minor, poate fi dispusă față de acesta obligația prestării unei munci neremunerate în folosul comunității”*.

PROCUROR GENERAL